

Ocells

de La Garriga d'Empordà

Espai
Natural Protegit
Garriga d'Empordà

ITINERARI ORNITOLÒGIC

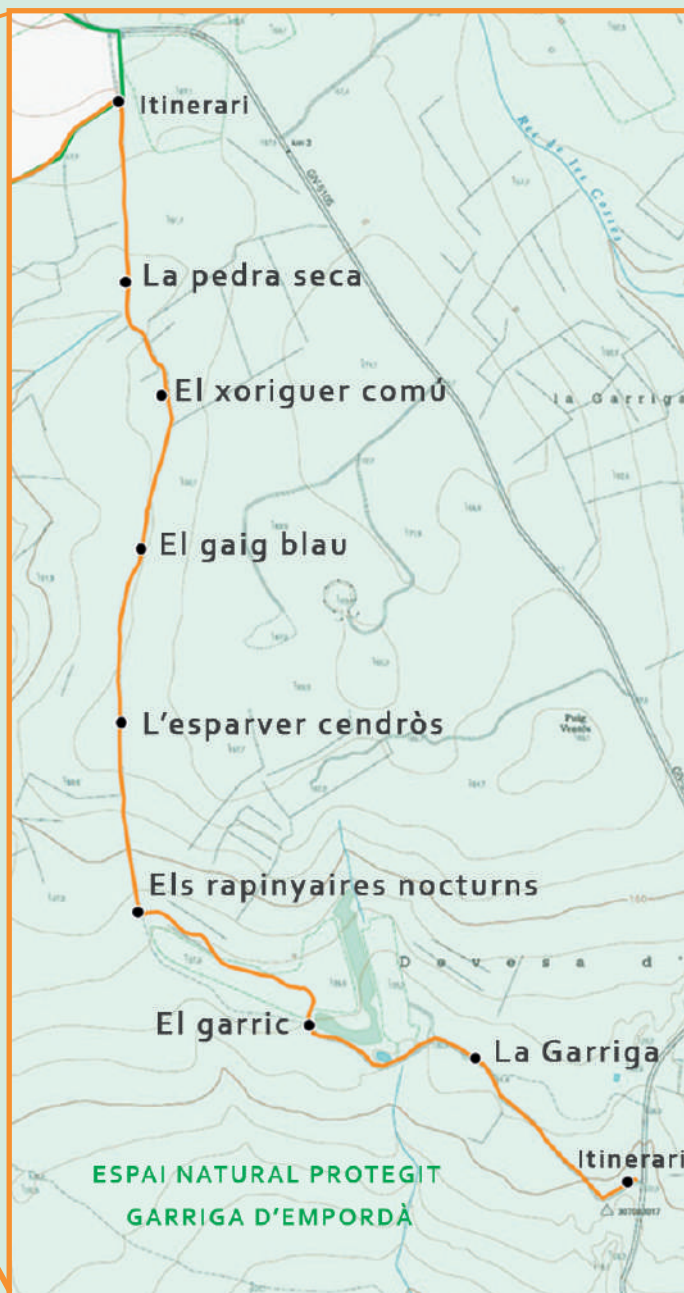

Per arribar a l'itinerari ornitològic:

Cal accedir a l'Espai Natural Protegit de la Garriga d'Empordà. Cal prendre la Carretera GIV-5105 d'Avinyonet de Puigventós a Llers.

Coordenades

UTM₃₁N - ETRS89
492657.3, 4679226.5

La Garriga és un ecosistema transformat, al llarg del temps, per la mà de l'home

La Garriga és un espai típicament mediterrani situat sobre una geologia calcària. La seva fisonomia s'ha vist modificada per la mà de l'home que, per aprofitar agrícolament aquest territori, a començaments del segle XVIII inicia la roturació d'aquest terreny erm i pedregós i el converteix en un espai humanitzat amb un excepcional patrimoni d'arquitectura de pedra seca que inclou feixes, parets, recs i barraques.

Tot aquest patrimoni es va construir amb les pedres que els pagesos treien de les parcel·les per poder-hi conrear vinyes, oliveres i fruiters de secà. És interessant la xarxa de camins construïda sobre les parets de pedra seca, que es configura entorn de dues artèries principals formant un entramat de camins que comuniquen els diferents paratges de la Garriga amb els nuclis d'Avinyonet de Puigventós, Llers i Vilanant. Actualment molts d'aquests camins s'han perdut total o parcialment.

Murs i camins dibuixen una linealitat d'imponent riquesa visual.

El garric és aliment i refugi d'ocells, rèptils i mamífers

Garric
(*Quercus coccifera*)

A causa de la fil·loxera, a finals de segle XIX, i de l'ús dels olis industrials, a principis del segle XX, es van abandonar la majoria dels camps de conreu de la Garriga. Això ha propiciat la recuperació de la vegetació natural, que es caracteritza per zones de matollars de garric i alzinar, per prats secs i llistonars, on podem observar diferents espècies d'orquídies a la primavera com l'abellera vermella i, molt especialment, l'abellera catalana, una espècie protegida.

El garric és un hàbitat escàs, que forma una massa impenetrable. Molts rèptils, mamífers i ocells aprofiten el garric per refugiar-s'hi. La Garriga és un espai molt interessant per observar aus relacionades amb l'hàbitat del garric. Durant tot l'any hi viu l'àliga cuabarrada i ocells de mida més petita com la cogullada fosca, el cotoliu i la tallareta cuallarga. A l'estiu podem observar ocells migratoris com l'àguila marcenca, el torlit, el gaig blau, l'enganyapastors, la terrerola comuna, el trobat i l'hortolà.

La pedra seca és l'hàbitat natural de nombroses espècies

La Garriga compta amb un excepcional patrimoni d'arquitectura de pedra seca que inclou feixes, parets, recs i barraques. Aquests elements van ser construïts i utilitzats pel conreu de secà. A l'actualitat els conreus estan força abandonats, només en un petit percentatge de l'espai s'hi desenvolupa activitat agrícola.

La construcció de les terrasses fa que l'aigua s'infiltri millor als camps de conreu. Els canals i agulles per fer desguassar l'aigua, crea zones amb un major índex d'humitat que és aprofitat per moltes plantes, com les falgueres i les parietàries.

El paisatge és idoni per un gran nombre d'invertebrats que es refugien i crien als murs de pedra seca. Els insectes intervenen en la pol·linització de la vegetació i dels conreus i són font d'alimentació de rèptils, amfibis i ocells. També moltes parets i barraques són aprofitades per alguns animals com els rèptils, que troben entre les pedres, refugi, aliment i lloc de cria.

A les lloses de les voltes de les barraques hi podem observar ratpenats, i a les construccions més remotes hi fan el cau la guilla, el teixó i el gorjablanc.

Perdiu roja
(*Alectoris rufa*)

L'esparver cendrós és un dels motius de la protecció de l'espai natural de La Garriga

**Esparver cendrós
mascle**
(*Circus pygargus*)

L'esparver cendrós és una de les principals raons per les quals la Garriga d'Empordà és un espai natural protegit. És una espècie amenaçada que té en aquesta àrea un dels pocs hàbitats a les comarques de Girona.

És un rapinyaire de mida mitjana, amb ales molt llargues i estretes. El mascle és d'un to grisós amb les puntes de les ales negres. La femella, en canvi, és de color marronós, amb bandes fosques al llarg de les ales. Els joves tenen una coloració més vermellosa i sense franges al cos. L'esparver cendrós és una espècie estival, que arriba a Catalunya a mitjans del mes de març procedent de l'Àfrica subsahariana. Fa el niu a terra en zones amb vegetació baixa, preferentment en camps de cereal, però també pot criar en altres conreus herbacis.

Fins a principis de segle, la població d'esparver cendrós niava a diferents punts de l'Empordà. Els nius a les zones de garric es van convertir en anecdòtics i actualment ho fa de forma majoritària en camps de cereals. L'avançament de la sega per l'ús de varietats més primerenques és un gran problema per l'espècie. Els camps són segats abans que els polls puguin volar, destruint les postes. Aquesta situació va provocar que l'espècie s'extingís pràcticament de tot Catalunya a finals dels anys 80.

Actualment, gràcies a les campanyes de salvament de postes, els nius són protegits, evitant la sega de mitja hectàrea al voltant del niu i indemnitzant al pagès, així com col·locant una petita tanca que minimitzi la depredació. Aquestes actuacions estan permetent conservar l'espècie. La Garriga és uns dels pocs hàbitats on actualment trobem l'esparver cendrós a les comarques gironines.

**Esparver cendrós
femella i polls**
(*Circus pygargus*)

Una molèstia per aquesta espècie, és la freqüentació a les seves zones de nidificació. Per tant, és important que quan accedim a aquest territori, ho fem d'una manera responsable, seguint els camins marcats, i si pot ser, amb el màxim silenci possible.

L'òliba, el xot, el mussol comú i el banyut, són les aus rapinyaires nocturnes d'aquest espai

En aquests paratges també hi viuen diferents rapinyaires nocturns. Encara que és complicat veure'ls, els podem reconèixer pel seu cant.

El xot (*Otus scops*), és l'únic rapinyaire nocturn estival que hi ha a Catalunya. Tan sols fa 18 cm de la punta del bec a la punta de la cua. Té una silueta més estilitzada i un plomatge pigallat molt mimètic de tonalitats marrons i grises. S'alimenta bàsicament d'insectes. És habitual en planes de conreu, espais en mosaic, cases aïllades, etc.

El mussol comú (*Athene noctua*) fa uns 20 cm d'alçada. Té un cap ample i arrodonit, sense plomalls, on destaquen uns ulls grans i circulars, de color groc amb la pupil·la negra. Per sobre dels ulls té plomes blanques formant una cella contínua que baixa en forma de V fins a sobre del bec. Viu a les planes agrícoles, als paisatges en mosaic de camps i arbres. La seva activitat no és tan nocturna com la de les altres aus rapinyaires nocturnes. Se'l pot veure de dia posat immòbil en una branca d'un arbre vell, en una teulada o als pals de les línies elèctriques.

L'òliba (*Tyto alba*) és pròpia de zones agrícoles i espais oberts. Té les parts inferiors del cos blanques i les superiors de colors grisos i ocres. El seu plomatge i els seus ulls de color negre la fan inconfusible.

Tot i que pot emetre sons diversos, l'òliba es caracteritza per un xiuxiueig estrident i esfereïdor.

De nit, o al crepuscle, l'òliba caça petits rosegadors, bàsicament talpons, musaranyes i ratolins.

L'òliba o xibeca
(*Tyto alba*)

El mussol banyut (*Asio otus*) és escàs i es distribueix de forma irregular. Als ambients de terra baixa, el trobem en bosquets entre camps de cultiu. El podem reconèixer per la silueta allargada que li dona la cua llarga i ampla i, si els manté drets, pels seus dos característics plomalls erèctils. Té el cap rodó integrat al cos, aparentment sense coll, amb un disc facial clar en forma de mitja poma tallada de dalt a baix, ulls rodons amb l'iris taronja i el bec relativament petit de color fosc. El banyut és un mussol molt silenciós, difícil de veure. Viu a zones forestals, alimentant-se de talpons i ratolins. Normalment s'instal·la als nius abandonats d'altres espècies.

La riquesa de colors del gaig blau el fan inconfusible

El gaig blau és un ocell de mida mitjana, de complexió robusta, amb el cap gran i el bec fort i negre. És de color blau cel, amb el dors castany i les ales fosques. Els joves tenen una coloració més apagada. Quan vola es pot observar bé el contrast dels colors entre el cap, les ales i la cua. Per sota és tot de coloració blavosa amb diferents tons.

És una espècie estival, que arriba a Catalunya a finals d'abril procedent de l'Àfrica subsahariana. Cria en forats d'arbres, principalment ametllers o bé en construccions humanes, com les barraques. Necessita que aquestes estiguin a prop de guarets, marges o erms on troba el seu aliment (insectes, sargantanes, etc...). Sol posar-se en llocs visibles i elevats que fa servir de talaia per caçar.

Té un cant molt sonor que sol emetre en vol amb la parella durant el festeig.

Gaig blau
(*Coracias garrulus*)

El xoriguer comú acostuma a fer l'aleta quan caça

Xoriguer comú
(*Falco tinnunculus*)

El xoriguer és un petit falcó que podem veure tot l'any, és força freqüent i fàcil d'observar i de distingir, sobretot per la seva manera de volar quan caça. És de mida mitjana, amb el plomatge de color castany clar puntejat de castany fosc i té el cap una mica grisenc.

Acostuma a quedar gairebé aturat cara al vent, fent l'aleta a poca alçada, batent ràpidament les ales en espais oberts, mentre observa el terra buscant preses petites que captura llançant-s'hi en picat.

El xoriguer comú menja petits mamífers, com ara ratolins i musaranyes, insectes grossos i alguns rèptils i petits ocells.

La Garriga d'Empordà i la seva vegetació de garric és refugi, font d'aliment i indret de nidificació d'algunes espècies d'ocells de secà, poc habituals a les Comarques Gironines.

L'itinerari ornitològic conté punts informatius sobre la riquesa natural de la zona. S'han instal·lat caixes niu a l'espai natural per afavorir la presència d'espècies d'aus.

Durant el recorregut trobareu estaquetes amb un codi QR. Escanejant el codi amb un telèfon mòbil, podreu escoltar una audioguia que us acompanyarà a descobrir la Garriga d'Empordà i alguns dels ocells que hi viuen.

AVINYONET DE
PUIGVENTÓS
AJUNTAMENT

Diputació de Girona